

Sairaala
Nova

TIETOA SOSIAALITURVASTA 2024

Sisällys

SAIRAALA- JA HOITOMAKSUT	1
ASIAKASMAKSUKATTO	2
SAIRAAHOITOKUSTANNUSTEN KORVAUKSET	3
SAIRAUSPÄIVÄRAHA	4
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE	5
ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI	6
VAMMAISTUKI 16 VUOTTA TÄYTTÄNEELLE	7
ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI	8
ERITYISHOITORAHA	9
LÄÄKEKORVAUKSET	10
MATKAKORVAUKSET	11
VAMMAISPALVELULAIN ETUDET	12
VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN HENKILÖKOHTAINEN APU	12
VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET ASUNNONMUUTOSTYÖT	13
VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT	13
EU:N VAMMAISKORTTI	14
HYVINVOINTIALUEEN KOTIHOITO	15
OMAISHOIDON TUKI	16
KOTITALOUSVÄHENNYS	17
VERONMAKSUKYVYN ALENTUMISVÄHENNYS	17
INVALIDIVÄHENNYS	18
AUTOVERON PALAUTUS	19
VAPAUTUS AJONEUVOVERON PERUSVEROSTA	20
LIIKKUMISESTEISEN PYSÄKÖINTITUNNUS	20
KUNTOUTUS	21
Terveys- ja lääkinnällinen kuntoutus	21
Kelan vaativa lääkinnällinen kuntoutus	21
Kelan harkinnanvarainen kuntoutus	21
Ammatillinen kuntoutus	22
Kuntoutusajan toimeentuloturva	24
Kuntoutuksen toimeentulo määräytyy kuntoutusta myöntävän tahon mukaan.	24
Rintamaveteraanien kuntoutus	24
TAPATURMAT	25

Lakisääteiset tapaturmavakuutukset	25
Vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia ja ryhmähenkivakuutus	25
Muut vapaa-ajan yksityistapaturmavakuutukset	25
Neuvontapalvelu vakuutuksenottajalle	26
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS JA KRIISIAPU (Keski-Suomen maakunnan kunnat)	26
Rikosvahinkojen korvaaminen valtion varoista	26
POTILASVAKUUTUS, LÄÄKEVAHINKOVAKUUTUS	27
TYÖTTÖMYYSTURVA	28
TOIMEENTULOTUKI	29
EDUNVALVONTA JA -VALTUUTUS	30
LISÄTIETOJA, LINKKEJÄ VERKKOSIVUILLE	31

SAIRAALA- JA HOITOMAKSUT

1. Poliklinikkamaksu

Poliklinikkakäynti keskussairaalassa maksaa 46,00 euroa. Poliklinikkakäynti on maksuton alle 18-vuotiaalle. Päihteitä käyttävien raskaana olevien tutkimus, hoito ja seuranta ovat maksuttomia äitiysyksikön HAL-poliklinikalla.

2. Hoitopäivämaksu

Hoitopäivämaksu keskussairaalan osastolla on 54,60 euroa tai 25,10 euroa (psykiatrinen hoito) /vrk. Maksukaton täyttymisen jälkeen hoitopäivämaksu on 25,10. Kuntoutushoidon maksu on 18,80 euroa/vrk. Alle 18-vuotiaiden hoito on maksuton seitsemän vuorokauden jälkeen saman kalenterivuoden aikana. Kaikissa julkisen terveydenhuollon sairaaloissa annettu hoito huomioidaan tässä laskennassa. Sairaalahoidosta peritään maksu myös lähtöpäivältä.

3. Päiväkirurgia

Päiväkirurgisesta toimenpiteestä peritään 150,80 euron maksu.

4. Pitkäaikaisen sairaanhoidon maksu

Hoitomaksu määräytyy asiakkaan maksukyvyn mukaan. Maksu voi olla enintään 85 prosenttia hoidettavan nettotuloista. Henkilökohtaiseen käyttöön pitää kuitenkin jäädä vähintään 122 euroa kuukaudessa. Jos laitoshoidossa on suurempituloinen puoliso, maksu on enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista nettotuloista kuukaudessa.

5. Sarjahoitomaksut

Sairaalassa sarjahoitona annetusta hoidosta peritään 12,80 euroa/kerta. Sarjahoidossa on vuotuinen 45 käynnin enimmäismäärä, jonka ylittyessä hoito on maksutonta. Alle 18-vuotiaalta ei sarjahoidon maksua peritä.

6. Sote-aseman lääkäripalvelu- ja päivystysmaksut

Sote-aseman lääkäripalvelumaksu on 23,00 euroa/käynti. Maksu peritään kolmelta ensimmäiseltä käynniltä Keski-Suomen hyvinvointialueen sote-asemilla kalenterivuoden aikana.

Sote-aseman kiirevastaanoton käyntimaksu on 31,60 euroa/käynti. Käyntimaksu peritään yli 18 vuotta täyttäneiltä arkisin klo 20–08 välillä tapahtuvasta käynnistä. Käyntimaksu peritään lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sote-asemilla, joissa kiirevastaanottoa edellä mainittuina aikoina järjestetään.

Päivystyspoliklinikkakäynnin maksu sairaalassa on 46,00 euroa/käynti. Alle 18-vuotiailta ja sotaveteraaneilta ei peritä maksua.

Maksuttomia ovat sairaanhoitajan vastaanottokäynti, sote-asemien mielenterveystyö, sosiaalipäivystys sekä kouluterveydenhuolto.

7. Käyttämättä ja perumatta jätetystä käynnistä perittävä maksu

Käyttämättä ja perumatta jätetystä vastaanottoajasta peritään 18 vuotta täyttäneiltä 56,70 euron sakkomaksu. Maksua ei peritä, jos perumatta jättämiselle on hyväksyttävä syy.

ASIAKASMAKSUKATTO

Tietuille julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuille on säädetty 762 euron vuotuinen maksukatto.

Maksukertymän seuranta on viimekädessä asiakkaan vastuulla, mutta hoitomaksujen laskuttajat pyrkivät seuraamaan laskutuksen yhteydessä maksujen kertymää. Jos maksujen summa kalenterivuoden aikana ylittää 762 euroa, ovat maksukaton piiriin kuuluvat palvelut sen jälkeen maksuttomia vuoden loppuun saakka. Ainoastaan lyhytaikaisesta osastohoidosta peritään edelleen maksu, tällöin hoitopäivämaksu on 25,10 euroa.

Maksukaton piiriin kuuluvat seuraavat maksut

- sote-aseman avosairaanhoidon palvelu
- poliklinikkakäynti ja päivystysmaksu
- päiväkirurginen toimenpide
- sarjahoito
- yö- ja päivähoito
- kuntoutushoito
- lyhytaikaisen laitoshoidon vrk-maksu
- laitoshoidon puolipäivämaksu
- suun terveydenhuollossa perittävät maksut tutkimuksesta ja hoidosta (hammasteknisiä kuluja lukuun ottamatta)
- perusterveydenhuollossa suun ja leukojen erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteistä perittävät maksut
- tilapäisen kotisairaanhoidon sekä tilapäisen kotisairaalahoidon maksut (huom. kotipalvelun ja kotihoidon maksut jäävät maksukaton ulkopuolelle)
- yksittäisistä terapioidista (ml. neuropsykologinen kuntoutus) perittävät maksut
- em. palveluista perityt maksut, kun palvelu on järjestetty ostopalveluna
- toimeentulotuesta maksetut maksut
- maksukattoa kerryttävät myös etäyhteyksien avulla toteutetuista palveluista perittävät maksut

Maksukaton ulkopuolelle jäävät mm. yksityiset palvelut, kotipalvelu ja kotisairaanhoito, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kautta korvattavat maksut, lääkärintodistusmaksut.

Maksukattoon voidaan laskea mukaan toisen vanhemman ja perheen huollossa olevien kaikkien alle 18-vuotiaiden lasten maksut. Maksukattoon huomioidaan kaikkialla Suomen julkisessa terveydenhuollossa maksetut maksut.

Kun maksukatto on täyttynyt, potilas voi pyytää vapaakortin sen hoitolaitoksen maksutoimistosta, jossa maksukatto on täyttynyt. Sairaalamaksujen maksukuitit on hyvä säilyttää maksukaton täyttymisen tarkistamista varten. **Seuranta ja maksujen määrän selvittäminen ovat asiakkaan omalla vastuulla. Asiakasmaksujen palautusvaatimus maksukaton ylittymisen vuoksi tulee tehdä maksukaton täyttymistä seuraavan kalenterivuoden aikana.**

Keskussairaalan laskun eräpäivän siirroissa tai maksusuunnitelmissa voi ottaa yhteyttä Monetra Keski-Suomi Oy:n laskutukseen joko **soittamalla numeroon 040 146 9918 klo 9–14** tai **sähköpostitse maksuasiat.hyvaks@monetra.fi**

SAIRAAHOITOKUSTANNUSTEN KORVAUKSET

Lääkäripalkkiot, tutkimus ja hoito

Yksityislääkärin määräämien tutkimusten ja hoidon kustannuksien korvauksia voi saada tutkimuksista ja hoidosta, jotka koskevat mielenterveyden tai suun hoitoa ja jotka on määrännyt psykiatrian erikoislääkäri, suu- ja leukakirurgian erikoislääkäri tai hammaslääkäri. Korvauksen saa myös psykologin tekemistä tutkimuksista riippumatta siitä kuka tutkimukseen on määrännyt.

Yksityislääkärin vastaanottokäynneistä voi edelleen saada Kela-korvausta. Vuoden 2024 alusta kaikista yleis- ja erikoislääkärien vastaanottokäynneistä saa samansuuruisen korvauksen. Korvaus on vastaanottokäynneistä 30 euroa ja etäkäynneistä 25 euroa.

Fysioterapiasta, lymfaterapiasta tai ihosairauksien valohoidosta ei voi saada korvausta. Yksityistä sairaanhoitoa ei myöskään korvata, jos hoitoon on hakeutunut julkisen terveydenhuollon läheteellä.

Tutkimuksen tai toimenpiteen korvaus on enintään korvaustaksan suuruinen. Korvaustaksat on listattu [taksaluetteloon](#).

Hammashoito

Hammashoidon Kelan korvaus koskee kaikkia Suomen sairausvakuutuksen piiriin kuuluvia. Korvaus on vahvistetun taksan mukainen, tarkista korvaustaksat [taksaluettelosta](#).

Suun ja hampaiden enintään 20 minuuttia kestävä tutkimus korvataan vain kerran joka toinen vuosi. Jos terveydentila edellyttää, voidaan korvaus maksaa kerran kalenterivuodessa. Tällöin Kela tarvitsee hammaslääkärin kannanoton tihentyneestä tutkimuksen tarpeesta. Korvausta ei makseta hammasteknisestä työstä eikä proteettisista toimenpiteistä (poikkeuksena veteraanit). Oikomishoidon kustannuksista korvaus maksetaan vain erityisin perustein.

Suuhygienistin hoidon on aina perustuttava hammaslääkärin tekemään tutkimukseen ja hoidon suunnitteluun. Määräys suuhygienistin antamaan hoitoon on voimassa 2 vuotta. Suuhygienistin tekemän suun terveystarkastuksen kustannuksia korvataan vain kerran joka toinen kalenterivuosi.

Kela ei korvaa julkisessa terveydenhuollossa annettavaa hoitoa.

Korvauksien poistuminen vaikuttaa myös yksityiseen sairaanhoitoon liittyvien matkakustannusten korvattavuuteen. Kela korvaa matkoja yksityiseen sairaanhoitoon vain, jos siellä annettu hoito on Kela-korvattavaa.

SAIRAUSPÄIVÄRAHA

Sairauspäivärahan tarkoituksena on korvata työkyvyttömyyden aiheuttamaa ansionmenetystä. Sitä maksetaan 16–67-vuotiaalle, joka on sairauden vuoksi työkyvytön. Päivärahaa voi saada, jos työkyvyttömyyttä edeltävien 3 kuukauden aikana on ollut ansiotyössä työntekijänä, yrittäjänä tai ammatinharjoittajana. Työedellytys täyttyy myös, jos on ollut esim. opiskelemissa päätoimisesti, työttömänä työnhakijana tai vuorotteluvapaalla.

Sairauspäivärahan määrä riippuu vuositulon määrästä, yrittäjän YEL/MYEL –vuositulosta tai edeltävän etuuden määrästä. Vuositulo lasketaan siltä 12 kuukauden tarkastelujaksolta, joka edeltää päivärahoikeuden alkamista edeltävää kuukautta. Sairauspäivärahan maksu alkaa työkyvyttömyyden omavastuuajan jälkeen, joka on sairastumispäivä ja 9 seuraavaa arkipäivää. YEL-vakuutetun omavastuu-aika on vain sairastumispäivä, MYEL – vakuutetun omavastuu-aikaan kuuluu sairastumispäivä ja kolme sitä seuraavaa kalenteripäivää. MYEL-vakuutettu voi saada omavastuuajalta Mela-päivärahaa. Työttömälle työnhakijalle voidaan maksaa omavastuuajalta työttömyysetuutta. Sairauspäivärahan määräytyy työttömälle pääasiassa edeltävän etuuden mukaan ja määrä on 86 % työttömyysturvasta, mutta sairauspäiväraha maksetaan myös lauantailta.

Sairauspäivärahan vähimmäismäärä on 31,99 euroa päivässä.

Päivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivää eli noin vuoden ajan. Mikäli työkyvyttömyys jatkuu päivärahoikeuden (300 päivää) päätyttyä, henkilö voi hakea kuntoutustukea (määräaikainen työkyvyttömyyseläke) tai työkyvyttömyyseläkettä. Työkyvyttömyyseläkkeen/kuntoutustuen myöntämisen edellytyksenä on vähintään vuoden pituinen yhtäjaksoinen työkyvyttömyys.

Sairauspäivärahaa haetaan Kelasta. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärintodistus työkyvyttömyydestä. Päivärahaa haetaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun oikeus siihen syntyy. Jos työnantaja maksaa sairausajan palkkaa, sairauspäiväraha maksetaan tuolta ajalta työnantajalle. Päiväraha on verollista tuloa.

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu 16–67-vuotiaalle kokoaikatyötä tekeväälle työntekijälle tai yrittäjälle ja sen tarkoitus on tukea työkyvyttömän henkilön työssä pysymistä ja paluuta työhön. Kokoaikatyöllä tarkoitetaan pääsääntöisesti työtä, jossa säännöllinen työaika on vähintään 30 h/viikossa. Osa-aikaiseen työhön paluu on vapaaehtoinen järjestely, johon tarvitaan sekä työntekijän että työnantajan suostumus. Osasairauspäivärahan edellytyksenä on ollut, että työntekijä aloittaa osa-aikaisen työskentelyn oltuaan ensin sairauspäivärahan omavastuuajan poissa työstään. Osa-aikaisen työn aloittaminen on mahdollista jo omavastuuajalla, jos työnantaja ja työntekijä ovat näin sopineet eikä osa-aikainen työ vaaranna työntekijän terveyttä tai toipumista. Osasairauspäiväraha voidaan myöntää myös välittömästi sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen. Työajan ja palkan on vähennyttävä 40–60 % aiemmasta. Etuutta maksetaan vähintään kahdelta viikolta ja enintään 150 arkipäivältä. Osasairauspäiväraha on aina puolet päivärahasta.

Sairauspäivärahojen enimmäisaikoihin lasketaan kahdelta edeltävältä vuodelta päivät, jolloin oikeus sairauspäivärahaan on ollut.

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Työkyvyttömyyseläkettä voi saada henkilö, joka ei sairauden/vamman takia kykene ansaitsemaan toimeentuloaan. Työkyvyttömyyseläkettä voi saada sekä työeläkelaitosten maksamana työeläkkeenä että Kelan maksamana kansaneläkkeenä. Jos työeläke on pieni tai sitä ei makseta lainkaan, työkyvyttömyyseläkkeen maksaa Kela. Kelan maksama takuueläke turvaa vähimmäiseläkkeen (976,59 euroa kuukaudessa).

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi, jos työkyvyn palautuminen hoidon ja kuntoutuksen avulla näyttää epätodennäköiseltä. Työkyvyttömyyseläkkeellä korvataan pitkäaikaisen työkyvyttömyyden (sairauspäiväraha-oikeus täyttyy 300 päivän jälkeen) aiheuttamaa ansiotulojen menetystä.

Määräaikainen työkyvyttömyyseläke eli kuntoutustuki myönnetään määräajaksi, jolloin tavoitteena on työelämään palaaminen hoidon ja kuntoutuksen avulla. Edellytyksenä on lääkärinlausuntoon kirjattu hoito- ja kuntoutussuunnitelma.

Työkyvyttömyyseläke/kuntoutustuki voidaan myöntää myös osaeläkkeenä, joka on puolet täydestä eläkkeestä. Sen hakeminen on mahdollista ainoastaan työeläkejärjestelmässä.

Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettään menettämättä voi ansaita enintään 976,59 euroa kuukaudessa.

Työeläkelakien mukaisessa työkyvyttömyyseläkkeessä yksilöllinen ansioraja voi olla korkeampi.

Eläkeläisen saama lapsikorotus alle 16-vuotiaasta huollettavasta lapsesta on 25,92 e/kk.

Työkyvyttömyyseläkettä haetaan työkyvyttömyyseläkehakemuksella, johon liitetään B-lääkärinlausunto.

ELÄKETTÄ SAAVAN HOITOTUKI

Hoitotuki maksetaan eläkkeensaajalle, jonka toimintakyky on alentunut sairauden tai vamman vuoksi vähintään vuodeksi ja joka on sen vuoksi riippuvainen toisen henkilön avusta, ohjauksesta tai valvonnasta.

Korotettu hoitotuki voidaan myöntää erityiskustannusten perusteella, jos perushoitotuen edellytykset täyttyvät ja sairaus tai vamma aiheuttaa vähintään korotetun hoitotuen verran erityiskustannuksia.

Hoitotuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Hoitotukea voidaan maksaa täyden työkyvyttömyyseläkkeen, kuntoutustuen ja vanhuuseläkkeen saajalle.

Hoitotuki maksetaan kolmeen ryhmään porrastettuna:

- perushoitotuki 83,34 €/kk
- korotettu hoitotuki 181,56 €/kk
- ylin hoitotuki 383,92 €/kk

Hoitotukea haetaan Kelasta täyttämällä Eläkettä saavan hoitotuki / 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Takautuva hakuaika on 6 kuukautta. Hoitotuki on verotonta tuloa.

VAMMAISTUKI 16 VUOTTA TÄYTTÄNEELLE

Vammaistukea maksetaan sairauden tai vamman aiheuttaman haitan, avuntarpeen ja/tai erityiskustannusten korvaamiseksi 16 vuotta täyttäneelle, joka ei saa täyttä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai vanhuuseläkettä. Sairaudesta johtuva toimintakyvyn aleneminen tulee kestää vähintään vuoden.

Vammaistuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään:

• perusvammaistuki	108,89 €/kk, haittaluokka 6–10
• korotettu vammaistuki	254,10 €/kk, haittaluokka 11–15
• ylin vammaistuki	492,71 €/kk, haittaluokka 16–20

Hakijan haitta-astetta arvioidaan soveltuvin osin Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 85 §:n haittaluokituksen mukaan. Korotettua vammaistukea voidaan maksaa myös, jos oikeus perusvammaistukeen on olennaisen haitan perusteella ja sairaudesta aiheutuu jatkuvasti erityiskustannuksia vähintään korotetun tuen verran.

Vammaistukea haetaan Kelasta täyttämällä Eläkettä saavan hoitotuki / 16 vuotta täyttäneen vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Takautuva hakuaika on 6 kuukautta. Vammaistuki on verotonta tuloa.

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Vammaistukea voi saada lapsi, joka tarvitsee ikäistään enemmän hoitoa ja huolenpitoa vähintään kuuden kuukauden ajan.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään:

- Perustuki 108,89 €/kk
- Korotettu tuki 254,10 €/kk
- Ylin tuki 492,71 €/kk

Vammaistuki myönnetään yleensä määräajaksi, jonka päätyttyä siihen voi hakea jatkoa. Vaikka monet sairaudet ovat elinikäisiä, niiden aiheuttama hoidon ja huolenpidon tarve voi muuttua, kun lapsi kasvaa ja kehittyy. Tuen maksuaika riippuu siitä, miten pitkään lapsen sairaudesta tai vammasta aiheutuvan hoidon ja huolenpidon tarpeen arvioidaan kestävän.

Jos lapsella on oikeus perusvammaistukeen ja sairaudesta tai vammasta aiheutuu erityiskustannuksia, niiden vuoksi voidaan myöntää perustuen sijasta korotettu vammaistuki. Tällöin kustannuksia tulee olla vähintään korotetun vammaistuen verran. Erityiskustannuksia ovat esimerkiksi sairaanhoito-, lääke- ja terapiakulut sekä kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset.

Vammaistukea haetaan Kelasta täyttämällä alle 16-vuotiaan vammaistukihakemus. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto C.

Vammaistuen saamiseen eivät vaikuta tulot tai varallisuus.

Takautuva haku-aika on 6 kuukautta. Vammaistuki on verotonta tuloa.

ERITYISHOITORAHA

Erityishoitoraha on Kelan maksama korvaus ansionmenetyksestä tilanteessa, jossa alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen huoltaja ei voi tehdä työtään, koska hänen on osallistuttava lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen. Myös kotiäidit ja –isät ovat oikeutettuja erityishoitorahaan. Lasten kotihoidontuki tai omaishoidontuki eivät ole este erityishoitorahan maksamiseen.

Erityishoitorahan saaminen edellyttää, että lapsen huoltaja

- osallistuu alle 7-vuotiaan lapsen sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 7–15-vuotiaan **vaikeasti sairaan** lapsen sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 0–15-vuotiaan kuntoutukseen (D-todistuksen lisäksi myös muu selvitys kuntoutuksesta käy)
- hoitaa kotona alle 16-vuotiasta vaikeasti sairasta lasta ja kotihoito liittyy lapsen sairaalahoitoon tai sairaalan poliklinikkahoitoon
- on varalla lapsen vaikeaan sairauteen liittyvän koulu- tai päivähoitokokeilun ajan.

Kotihoidon sekä 7–15-vuotiaan sairaala- ja poliklinikkahoidon ajalta maksetaan erityishoitorahaa vain, jos lapsen sairaus on nopeasti kehittyvässä tai vaativassa hoidollisessa vaiheessa.

Hoitava lääkäri toteaa ja kuvaa sairauden vaikeusasteen ja hoidollisen vaiheen lääkärinlausunnossa. Sairaalahoitoon ja kuntoutuksen ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa molemmille vanhemmille, jos hoitavan lääkärin mukaan molempien osallistuminen on tarpeellista. Kotihoidon ajalta erityishoitorahaa voidaan maksaa vain yhdelle vanhemmalle kerrallaan.

Erityishoitorahassa ei ole omavastuu-aikaa ja se maksetaan arkipäiviltä. Erityishoitorahan määrä on sairausvakuutuksen päivärahan suuruinen. Määrä riippuu siis hakijan työtuloista tai yrittäjän eläkevakuutuksen vuositulosta. Erityishoitorahan määrä on vähintään 31,99 euroa / maksupäivä. Erityishoitorahahakemuksen (SV89) liitteeksi tarvitaan D-lääkärintodistus, jossa todetaan lapsen sairaus ja huoltajan hoitoon osallistuminen tarpeellisuus. Takautuva haku-aika on 4 kuukautta.

LÄÄKEKORVAUKSET

Lääkekorvausten korvausluokat ovat

- peruskorvaus 40 % lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta
- alempi erityiskorvaus 65 % lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta
- ylempi erityiskorvaus 100 % lääkekohtaisen 4,50 euron omavastuun ylittävistä lääkkeen viitehinnasta tai hinnasta

Lääkekorvausten alkuomavastuu on 50 euroa kalenterivuodessa. Alkuomavastuuta sovelletaan sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta.

Erityiskorvausta haetaan Kelasta toimittamalla sinne lääkärinlausunto B, muuta hakemusta ei tarvita. Kelan päätös erityiskorvauksesta annetaan tiedoksi hakijalle ja myöhemmin lähetetään uusi Kela-kortti, johon on merkitty uusi korvausnumero ja sen mahdollinen määräaika. Lääkkeet saa kuitenkin korvattuina apteekista jo ennen kuin on saanut uuden Kela-kortin, kun apteekki tarkistaa korvausoikeuden Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta. Erityiskorvaus voidaan maksaa lääkkeistä, jotka on ostettu sen jälkeen, kun B-lääkärinlausunto on toimitettu Kelaan.

Tietyin edellytyksin erityiskorvaus voidaan maksaa takautuvasti jo lääkärinlausunnon allekirjoituspäivämäärän jälkeen tehdyistä lääkeostoista. Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostopäivästä.

Viitehintajärjestelmään kuuluville lääkkeille on määrätty viitehinta, jonka perusteella Kela maksaa korvauksen. Jos lääkkeen hinta on korkeampi kuin viitehinta, eikä asiakas halua vaihtaa sitä edullisempaan lääkkeeseen, hän maksaa omavastuusuuden lisäksi hinnan ja viitehinnan erotuksen. Hoidollisin tai lääketieteellisin perustein korvaus voidaan maksaa lääkkeen hinnasta.

Erityisen kalliita lääkkeitä (yhden pakkauksen arvonlisäverollinen vähittäishinta on yli 1 000 euroa) korvataan kerralla vain kuukauden tarvetta vastaava määrä. Uusi lääke-erä korvataan, kun edellinen on käytetty annosteluohjeen mukaisesti lähes kokonaan loppuun. Käytännössä uuden erän voi ostaa noin viikkoa ennen edellisen loppumista. Vuoden alusta alkaen erityisen kallista lääkettä voi kuitenkin ostaa kerralla määrän, jolla lääkekustannusten vuosiomavastuu ylittyy.

SUURET LÄÄKEKUSTANNUKSET

Lääkekustannusten vuosiomavastuu on 626,94 euroa. Kun korvatuista lääkkeistä maksetut kustannukset ylittävät tämän summan, maksaa jokainen korvattava lääke 2,50 euroa vuoden loppuun asti.

Vuosiomavastuuseen lasketaan sellaisten lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden ostot, joista asiakas on saanut osakorvauksen (perus- tai erityiskorvaus). Myös alkuomavastuu 50 euroa kerryttää vuosiomavastuuta.

Kela seuraa lisäkorvaukseen oikeuttavan omavastuusuuden täyttymistä apteekista saatujen tietojen perusteella. Tieto vuosiomavastuun ylittymisestä siirtyy välittömästi Kelasta apteekkiin. Tällöin lisäkorvauksen saa heti apteekissa. Jos lisäkorvausta ei jostain syystä saa suoraan apteekissa, korvausta voi hakea jälkikäteen Kelasta (lomake SV 178).

MATKAKORVAUKSET

Kela maksaa korvausta matkoista julkiseen terveydenhoitoon, yksityiseen terveydenhoitoon (vain jos siellä annettu hoito on Kela-korvattavaa), lääkärin määräämän apuvälineen sovitukseen sekä kuntoutukseen (Kelan tai julkisen terveydenhuollon kuntoutuspäätös). Korvausta voi saada, kun kustannukset yhteen suuntaan ylittävät omavastuun.

Kela korvaa yleensä matkan lähimpään terveydenhuollon hoitopaikkaan. **Jos hoitoa varten on annettu hyvinvointialueen maksusitoumus tai palveluseteli, Kela korvaa matkakulut siihen hoitopaikkaan, josta hoito on saatu.** Jos hoitopaikka on valittu valinnan vapauden perusteella, Kela korvaa matkan perusterveydenhuoltoon enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta vakinaisesta kotiosoitteesta lähimpään kattavat perusterveydenhuollon palvelut tarjoavaan hoitopaikkaan. Erikoissairaanhoidon tehdyn matkan Kela korvaa enintään niiden kustannusten mukaan, jotka aiheutuisivat matkasta lähimpään yliopistolliseen sairaalaan.

Kela korvaa matkakustannuksia pääasiassa halvimman matkustustavan mukaan. Yleensä se on julkinen kulkuneuvo. Taksin käyttö korvataan, kun se on terveydentilan kannalta tarpeellista ja siitä on hoitoyksikön antama todistus (SV 67 tai vastaava selvitys). Jos taksin käyttö johtuu liikenneolosuhteista, tulee taksin käyttö perustella matkaa tilatessa.

Kela korvaa vain ne taksimatkat, jotka on tilattu maksuttomasta alueellisesta tilausnumerosta puh. 0800 414 608 (Taksi Helsinki Oy) tai 0800 021 83 (Menevä Oy) (Keski-Suomen alue), tällöin omavastuu yhteen suuntaan tehdyiltä matkalta on enintään 25 euroa ja korvauksen saa taksissa matkaa maksaessa. Jos taksin tilaa muualta, ei Kela korvaa matkaa eikä kustannus kerrytä matkakorvausten vuosittaista omavastuuta. Kelan korvaaman paluumatkan yhteydessä voi taksi tarvittaessa pysähtyä apteekissa tai apuvälinelainaamossa asioimiseksi.

Oman auton käytön kilometrikorvaus on 0,33 euroa/kilometri. Alle 200 km:n matkojen korvaamiseen riittää oma ilmoitus, jos matka suuntautuu julkisen terveydenhuollon palveluihin. Pitemmistä matkoista ja yksityisessä terveydenhuollossa asioidessa tulee olla hoitoyksikön antama todistus SV67 tai vastaava.

Jos asiakas tarvitsee välttämättä saattajan matkan aikana, myös tämän matkasta johtuvat kustannukset korvataan. Hakemuksen liitteeksi tarvitaan terveydenhuollosta todistus SV 67.

Omavastuu yhteen suuntaan tehdyiltä matkalta on enintään 25 euroa. Matkakustannusten asiakaskohtainen omavastuu on 300 euroa kalenterivuodessa, tämän ylittävä osa korvataan kokonaan. Vuotuista omavastuuosuutta laskettaessa otetaan huomioon asiakkaan ja saattajan matkakustannukset, sisältäen omavastuuosuudet sekä niitä pienemmät kertakustannukset. Matkakorvaus tulee hakea kuuden kuukauden aikana kustannusten syntymisestä.

Jos henkilö joutuu tutkimuksen, hoidon tai liikenneolosuhteiden takia yöpymään matkalla, hänelle maksetaan yöpymisrahaa. Yöpymisrahaa maksetaan myös saattajalle, jos potilas on tarvinnut saattajan. Yöpymisraha on enintään 20,18 euroa / henkilö / yö. Hakemukseen tulee liittää terveydenhuollon todistus SV67 yöpymisestä.

VAMMAISPALVELULAIN ETUUKSET

Vammaispalvelulakiin on erikseen määritelty vaikeavammaisten subjektiivisiin oikeuksiin kuuluvat palvelut, jotka hyvinvointialueen on myönnettävä vaikeavammaisuuden perusteella.

Vaikeavammaisille tarkoitettuja palveluja ovat

- henkilökohtainen apu
- asunnonmuutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet
- kuljetuspalvelu
- päivätoiminta
- palveluasuminen

Määrärahasidonnaisia palveluja ovat

- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus
- päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet
- ylimääräiset vaatekustannukset
- erityisravintokustannukset

Vammaispalvelulaki määrittelee myös vammaisen henkilön palvelutarpeen selvittämisen, palvelusuunnitelman laatimisen ja hakemusten viivytyksettömän käsittelyn.

Vammaispalvelun palveluohjausta hoitaa hyvinvointialueella hakijan asuinkunnan sosiaalitoimiston vammaispalvelun palveluohjaaja.

Taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN HENKILÖKOHTAINEN APU

Vammaispalvelulain mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä vaikeavammaisen henkilökohtaista apua. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä omien valintojensa toteuttamisessa niin kotona kuin kodin ulkopuolella. Henkilökohtainen apu kohdistuu niihin toimiin, jotka henkilö tekisi itse, mutta ei niistä vamman tai sairauden vuoksi selviä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluu vaikeavammaisen henkilön avustaminen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikaväleihin. Ne ovat sellaisia asioita, jotka kuuluvat yleisesti elämässä tapahtuviin toimintoihin. Tällaisia ovat muun muassa liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen sekä asiointi esimerkiksi kaupassa tai viranomaisessa asioiminen.

Jos avun ja avustamisen tarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan, tulee siihen vastata muulla tavoin kuin vammaispalvelulain mukaisella henkilökohtaisella avulla.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET ASUNNONMUUTOSTYÖT

Vammaispalvelulain mukaan hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat koh- tuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta näitä välttämättä tarvitsee suo- riutuakseen tavanomaisista toiminnoista.

Korvattavia muutostöitä ovat esimerkiksi

- ovien leventäminen
- luiskien rakentaminen
- kylpyhuoneen, WC:n ja vesijohdon asentaminen
- valaistukseen liittyvät muutostyöt

Vaikeavammaisena pidetään näiden tukitoimien osalta henkilöä, jolle liikkuminen tai muu omatoimi- nen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia.

Muutostöiden tarvetta selvitetään hyvinvointialueella yhteistyössä terveydenhuollon ja sosiaali- toimen henkilökunnan kanssa.

Muutostöiden kustannuksia anotaan ennakoon hyvinvointialueelta. Palveluohjaus asiakkaan kotikunnan sosiaalitoimiston vammaispalveluiden palveluohjaajalta.

VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT

Kuljetuspalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, joilla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman koh- tuuttoman suuria vaikeuksia. Vammasta aiheutuvan haitan tarve tulee kestää vähintään vuoden.

Saattajapalvelua voivat saada vaikeavammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat apua liikkumisessa. Saattajapalvelua voidaan hoitaa osana alueellista kotipalvelua.

Kuljetuspalvelua tarvitsevalle on turvattava vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa/kuukausi asuinkunnan tai lähikuntien alueella sekä erityisin perustein jonkin muun lähikunnan alueella. Matkat on tarkoitettu asiointi- ja virkistyskäyttöön. Omavastuuna peritään yleensä julkisen liikenteen taksan suuruinen maksu.

Kuljetuspalvelun vireille saattamiseksi tarvitaan hakemus ja vapaamuotoinen lääkärinlausunto. Hake- mus toimitetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimistoon henkilölle, joka vastaa vammaispalvelulain mukaisista etuuksista.

Sairaanhoidon liittyvät matkat korvaa Kansaneläkelaitos, ks. luku Matkakorvaukset.

EU:N VAMMAISKORTTI

EU:n vammaiskortti on vapaaehtoinen, maksullinen kommunikoinnin ja osallisuuden apuväline. Kortilla henkilö voi osoittaa vammaisuutensa tai avustajan tarpeensa esim. julkisissa kulkuneuvoissa sekä liikunta- ja kulttuuritapahtumissa.

Korttia haetaan Kelan tilauslupalomakkeella, joka lähetetään Kelaan verkossa tai postitse. Korttia haettaessa tarvitaan sähköpostiosoite ja kasvokuva sähköisessä muodossa. Kelan lähettämän linkin kautta hakija pääsee täydentämään hakemuksen verkossa joko itse tai yhdessä tukihenkilön kanssa. Kela tarkistaa, että hakijalla on vammaiskorttiin oikeuttava päätös. Kortin hinta on 10 euroa ja se lähetetään kotiin postissa.

Lisätietoja saa nettisivulta vammaiskortti.fi tai sähköpostilla Vammaiskorttitoimistosta vammaiskortti@kyps.fi tai puhelimitse 0800-122533 maanantai - tiistai klo 9–12 ja keskiviikko klo 12–15, palvelunumero on maksuton.

HYVINVOINTIALUEEN KOTIHOITO

Kotihoito tarkoittaa kotipalvelua ja kotisairaanhoidoa, joilla tuetaan kotona selviytymistä. Palveluja saavat ikäihmiset, vammaiset ja sairaat tai henkilöt, joiden toimintakyky on muun syyn vuoksi alentunut. Lapsiperheillä on oikeus lapsiperheiden kotipalveluun, kun se on välttämätöntä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kotipalvelua annetaan tarvittaessa esimerkiksi vamman, sairauden, uupumuksen tai muun erityisen perhetilanteen vuoksi.

Kotipalvelu tukee ja auttaa, kun asiakas tarvitsee sairauden tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi apua kotiin selviytyäkseen arkipäivän askareista ja henkilökohtaisista toiminnoista, kuten hygienian hoitamisesta. Kotisairaanhoido suorittaa asiakkaan kotona lääkärin määräämiä sairaanhoidollisia toimia, ottaa näytteitä, valvoo lääkitystä ja seuraa vointia.

Kotihoitopalveluja myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen järjestämiseksi laaditaan palvelusuunnitelma, johon kirjataan, millaisia palveluja henkilö tarvitsee ja miten ne tulee järjestää. Suunnitelman toteutumista seurataan ja tarkistetaan palvelujen tarpeen muuttuessa. Kotihoidosta peritään maksu sen mukaan, onko kyse tilapäisestä vai säännöllisestä avuntarpeesta. Säännöllisessä avuntarpeessa määritetään kuukausimaksu perheen henkilömäärän ja tulojen mukaan. Hyvinvointialue voi antaa palvelun tarvitsijalle palvelusetelin, jolla tämä voi ostaa palvelun hyvinvointialueen hyväksymältä palveluntuottajalta.

Kotihoidon tukipalvelut täydentävät muuta kotipalvelua.

Tukipalveluja ovat mm.:

- ateriapalvelu
- kauppa- ja muut asiointipalvelut
- sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut
- turvapalvelu

Liikkumista tukevia palveluja:

- kuljetus- ja saattajapalvelu

Tukipalveluista peritään hyvinvointialueen etukäteen määräämä ns. tasamaksu. Jos kotihoidon asiakkaalla on oikeus Kelan laskennalliseen perustoimeentulotukeen, voi hän saada kotihoidon maksuun alennusta kotihoidon esimieheltä.

Kotihoito- ja tukipalveluasioissa voi ottaa yhteyttä hyvinvointialueen ikääntyneiden keskitettyyn asiakas- ja palveluohjaukseen: [Ikääntyneiden keskitetty asiakas- ja palveluohjaus | Keski-Suomen hyvinvointialue \(hyvaks.fi\)](#).

OMAISHOIDON TUKI

Vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoito kotona voidaan järjestää tekemällä omaishoidon sopimus hyvinvointialueen ja omaisen tai muun läheisen henkilön välillä. Tuen maksaminen perustuu omaishoitosopimukseen, jonka liitteeksi hyvinvointialue, hoidettava ja omaishoitaja laativat yhdessä hoito- ja palvelusuunnitelman.

Omaishoidontuen myöntämiseen ei vaikuta hoidettavan tai hoitajan tulot eikä varallisuus.

Omaishoidon kokonaisuuteen kuuluvat hoidettavalle annettavat palvelut, omaishoitajalle maksettava hoitopalkkio, vapaa ja omaishoitoa tukevat palvelut.

Omaishoitajalle tukeen sisältyy hoitopalkkio, 2–3 vuorokauden mittainen vapaa kuukaudessa, eläke- ja tapaturmavakuutus sekä sosiaalipalvelut. Hoitopalkkion suuruus riippuu hoidon sitovuudesta, se on veronalaista tuloa.

Omaishoidontuen järjestämisestä vastaa asuinkunnan hyvinvointialue.
Tarkempaa tietoa omaishoidontuesta saa hyvinvointialueen omaishoidon palveluohjaajalta.

KOTITALOUSVÄHENNYS

Kotona teetetyt työn kustannukset saa osittain vähentää verotuksessa.

Vuonna 2022 alkanutta korotusta jatketaan vuodelle 2024.

Määräaikaiset poikkeukset:

Kotitalous-, hoiva-, hoitotyöstä vähennys on enintään 3500 euroa henkilöltä. Vähennykseen huomioidaan 60 % yritykselle maksetusta työn osuudesta tai 30 % palkatun työntekijän palkasta sekä palkkaan liittyvistä työnantajan sivukuluista. Täyden vähennyksen voi saada, kun yrityksen työkustannukset ovat 6000 euroa henkilöltä. Palkatun työntekijän osalta enimmäisvähennyksen saa 12000 euron kustannuksilla.

Öljylämmityksestä luopumiseen liittyvistä muutostöistä huomioidaan vuosina 2022–2027 vähennyksenä työkuustannukset samoin kuin edellä kotitalous-, hoiva- ja hoitotyön vähennyksessä.

Muilta osin, (esimerkiksi remontti- ja neuvontatyö) vähennys on ennallaan: verosta vähennettävän osuuden omavastuu on 100 euroa kalenterivuodessa ja kotitalousvähennyksen enimmäismäärä on enintään 2250 (5875,- euron kustannuksista) euroa henkilöltä. Vähennystä kertyy 40 % työn osuudesta vähennyksen enimmäismäärään saakka. Vähennyksen saamisen edellytyksenä on, että työ on ostettu ennakkoperintärekisteriin kuuluvalta yrittäjältä. Yrittäjän tulee laskussa eritellä tehdyn työn osuus. Veroilmoitukseen liitetään yrittäjältä saatu lasku, jossa työn osuus on eritelty. Jos vähennystä haetaan työntekijän palkkakustannusten perusteella, voi vähentää 15 % palkasta sekä palkkaan liittyvät työnantajan sivukulut.

Vähennystä ei myönnetä, jos samaan työhön on saatu muuta yhteiskunnan tukea.

Vähennyksen voi saada myös työstä, joka on tehty vanhempien tai isovanhempien asunnossa, jos hakija on osallistunut kustannuksiin.

Kotitalousvähennyksen voi hakea myös ennakoveroista.

VERONMAKSUKYVYN ALENTUMISVÄHENNYS

Vähennys myönnetään harkinnanvaraisesti vuosituloista. Vähennyksen edellytyksenä on erityinen syy, esimerkiksi sairaus, työttömyys tai elatusvelvollisuus. Vähennyksen enimmäismäärä on 1 400 euroa. Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys voidaan myöntää pelkkien suurten sairauskulujen perusteella, jos hakijan ja perheenjäsenten yhteenlaskettujen sairauskulujen määrä on verovuonna vähintään 700 euroa ja sairaskulut ovat samalla vähintään 10 % puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärästä (= kaikki tulot, joista on vähennetty tulonhankkimiskustannukset).

Vähennystä ei voida myöntää, jos yksittäisen verovelvollisen vuositulo ylittää 27 000 euroa tai puolisoiden yhteenlaskettu vuositulo ylittää 40 000 euroa.

Alennusta haetaan [OmaVerosta](#) tai paperisella lomakkeella 50A. [Tarkemmat tiedot Veron sivuilta](#)

INVALIDIVÄHENNYS

Invaldivähennys poistui tuloverotuksesta 1.1.2023 alkaen. Sitä voidaan kuitenkin hakea takautuvasti 5 vuoden ajalta vuoteen 2022 saakka.

AUTOVERON PALAUTUS

Autoverolain 26 §:n mukaan vammaiselle henkilölle voidaan vamman perusteella myöntää palautusta ensimmäistä kertaa rekisteröitävän auton hintaan sisältyvästä autoverosta **seuraavin edellytyksin:**

1. Henkilön liikunta- tai näkövammasta aiheutuva pysyvä haitta-aste on vähintään 80 % ja auto tulee henkilökohtaiseen käyttöön.
2. Henkilön invaliditeetista aiheutuva pysyvä haitta-aste on vähintään 60 %, ja ajoneuvon hankinta on olennaisen tarpeellinen työn tai ammattiin valmistumista varten tapahtuvan opiskelun vuoksi

Palautettavan veron määrä on näissä tapauksissa enintään 3 770 euroa. Mikäli henkilö tarvitsee automaattivaihteisen auton 4 980 euroa.

3. Henkilön liikuntakyky alaraajojen puuttumisen tai toiminnan vajavuuden vuoksi on siten alentunut, että pysyvä haitta-aste on vähintään 40 % ja auto on olennaisen tarpeellinen työn tai ammattiin valmistumista varten tapahtuvan opiskelun vuoksi. Tällöin autoverosta palautetaan 60 %, kuitenkin enintään 2 460 euroa.

Jos et täytä kaikkia autoveron palautuksen ehtoja, voit hakea harkinnanvaraista palautusta (aikaisempi autoveron huojennus). Palautus voidaan joissakin tilanteissa myöntää myös auton omistajalle toisen henkilön vamman perusteella.

Palautus voidaan myöntää, jos sitä pidetään painavista syistä kohtuullisena. Harkinnassa otetaan huomioon esimerkiksi

- oman tai perheenjäsenen vamman tai sairauden laatu ja sen vaikutus liikkumiseen
- auton tarpeellisuus
- perheen taloudellinen tilanne

Hakuprosessi vamman perusteella tai erityisestä syystä haettavalle autoveron palautukselle on kaksiosainen. Ensin kannattaa hakea päätös oikeudesta autoveron palautukseen. Jos päätös on myönteinen, hakija voi jättää erillisen hakemuksen autoveron palautuksesta. Palautusta on haettava kuuden kuukauden kuluessa auton rekisteröintipäivästä. Päätöstä autoveron palauttamisesta voi hakea myös ennen kuin auto on rekisteröity invalidin nimiin. Sitä voi hakea myös jo ennen auton hankkimista.

Autoveronpalautushakemuksen voi tehdä sähköisesti Omaverossa, josta kautta lisätään myös hakemuksen liitteet. Hakemuksen liitteet ovat osittain erilaiset riippuen siitä haetaanko palautusta vamman vai erityisen syyn perusteella. Vaihtoehtoisesti voi täyttää paperihakemuksen (verohallinnon lomake 1217) joka lähetetään osoitteeseen:

Verohallinto/Autoverotus
PL 20
00052 VERO

VAPAUTUS AJONEUVOVERON PERUSVEROSTA

Vapautus myönnetään henkilölle, jolle on vammaisuuden perusteella myönnetty autoverolain 26 §:n mukainen autoveronpalautus vamman tai erityisen syyn perusteella tai tieliikennelain 39 §:n tarkoittama liikkumisesteisen pysäköintitunnus.

Erillistä hakemusta ei tarvita, mikäli henkilöllä on ajoneuvorekisterissä merkintä autoveronpalautuksesta tai veronhuojennuksesta.

LIKKUMISESTEISEN PYSÄKÖINTITUNNUS

Liikkumisesteisen pysäköintitunnuksella saa pysäköidä ajoneuvon yleisille alueille seuraavasti:

- pysäköintipaikoille, jotka on merkitty pyörätuolimerkillä
- maksullisille pysäköintipaikoille maksua suorittamatta
- alueille, joissa pysäköinti on muuten kielletty liikennemerkillä ”Pysäköinti kielletty” tai ”Pysäköintikieltoalue”
- rajoitusta pidemmäksi ajaksi alueelle, jossa pysäköinnin enimmäisaikaa on rajoitettu
- pihakaduille sillä varauksella, ettei pysäköinnistä aiheudu huomattavaa haittaa pihakadun liikenteelle eikä muulle käytännölliselle
- pyöräkadun ajoradalla muuallekin kuin merkitylle pysäköintipaikalle, jos siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa

Vammaisen pysäköintilupa tai liikkumisesteisen pysäköintitunnus ei välttämättä oikeuta pysäköimään yksityisen pysäköinninvalvontayrityksen valvomilla alueilla. Pysäköijän kannattaa varmistaa asia etukäteen ko. yritykseltä tai alueen omistajalta.

Liikkumisesteisen pysäköintitunnusta haetaan Traficom (ent. Trafi) sähköisen Oma asiointi - palvelun kautta tai jättämällä hakemus Traficom palveluntuottajan Ajovarma Oy:n lupapalvelupisteeseen. Samalla hakemuksella voi hakea vapautusta ajoneuvoveron perusverosta. Hakemukseen tulee liittää lääkärintlausunto. Jos hakee lupaa sähköisesti, voi lääkärintlausunnon kuvata/skannata hakemuksen liitteeksi. Lupa maksetaan hakemuksen jättämisen yhteydessä ja se postitetaan hakijalle kotiin.

Hakemusta ei tarvitse jättää henkilökohtaisesti, vaan sen voi jättää hakijan puolesta.

Pysäköintitunnus voidaan myöntää sellaiselle vaikeasti vammaiselle henkilölle tai sellaisen vaikeasti vammaisen henkilön kuljettamista varten, jolla on näkövamma tai jonka vammasta aiheutuu haittaa liikuntakyvylle. Sairaudesta tai vammasta johtuvan haitan tulee estää henkilöä itsenäisesti kävelemästä ja kävelykykyyn vaikuttava sairaus, vamma tai niiden kokonaisuus aiheuttaa vähintään haittaluokan 11. Jos henkilöllä on näkövamma, on näön tarkkuuden oltava paremmassa silmässä enintään 0.1 tai näkökyky kokonaisuutena arvioiden on vähintään haittaluokan 17 mukainen. Vaikeasti vammaisen henkilön kuljettamista varten tunnus voidaan myöntää, jos kuljetettavalla on säännöllinen tai usein toistuva kuljetustarve eikä hän selviydy kuljetuksen jälkeen ilman saattajaa.

Lääkäri arvioi, täyttyvätkö myöntämisen ehdot. Jos henkilöllä on pysyvä haitta, tunnus myönnetään 10 vuodeksi. Muutoin tunnus myönnetään lääkärintlausunnossa ilmoitetuksi ajaksi.

KUNTOUTUS

Kuntoutuksella tähdätään toiminta- ja työkyvyn turvaamiseen ja mahdollisimman itsenäiseen selviytymiseen päivittäisissä toimissa. Julkisessa terveydenhuollossa laaditaan kuntoutujan kanssa kuntoutussuunnitelma, missä perustellaan lääkinnällisen kuntoutuksen tarve, tavoitteet ja sisältö. Myös palvelujen yhteensovittaminen muiden kuntoutusta antavien tahojen kanssa tulee määritellä kuntoutussuunnitelmassa. Kuntoutujan aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen kuntoutukseen on keskeistä.

Terveydenhuollon lääkinnällinen kuntoutus

- kuntoutusneuvonta
- kuntoutustarvetta selvittävät tutkimukset
- työ- ja toimintakykyä parantavat terapiat mm. toiminta-, fysio- ja puheterapia
- apuvälinepalvelut
- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus Kela ja Stea (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus) kustantavat harkinnanvaraisesti sopeutumisvalmennuskursseja myös eläkkeellä oleville)

Kelan vaativa lääkinnällinen kuntoutus

Vaativaan lääkinnälliseen kuntoutukseen voi olla oikeus, jos

- hakija on alle 65-vuotias
- hakijalla on vamman tai sairauden vuoksi huomattavia vaikeuksia arjen toiminnoista suoriutumisessa ja osallistumisessa kotona, opiskelussa, työelämässä tai muissa elämäntilanteissa julkisen laitoshoidon ulkopuolella
- kuntoutuksen tarve kestää vähintään vuoden
- kuntoutus ei liity välittömästi sairaanhoitoon
- kuntoutuksen tavoitteet eivät ole hoidollisia, vaan tukevat suoriutumista ja osallistumista.

Vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta voi hakea tarpeenmukaisina terapioina, moniammatillisena yksilökuntoutuksena kuntoutuslaitoksessa sekä kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseina.

Vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen tulee perustua julkisessa terveydenhuollossa laadittuun kirjalliseen kuntoutussuunnitelmaan vähintään yhdeksi vuodeksi ja enintään kolmeksi vuodeksi. Kuntoutussuunnitelman lisäksi Kelalle tulee toimittaa kuntoutujan oma vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemus KU 104 sekä lääkärinlausunto B tai muu lääketieteellinen selvitys, johon on kirjattu kuntoutussuunnitelma.

Kelan harkinnanvarainen kuntoutus

Kela järjestää ja korvaa harkinnanvaraista kuntoutusta eri vamma- ja sairausryhmiin kuuluville. Harkinnanvarainen kuntoutus voi olla esimerkiksi yksilöllisiä kuntoutusjaksoja, ryhmämuotoisia

kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseja, kuntoutus- ja kuntouttavaa hoitoa, neuropsykologista kuntoutusta ja ammatillista työkykyä tukevaa kuntoutusta.

Harkinnanvaraista kuntoutusta voivat joissain tapauksissa saada myös työelämän ulkopuolella olevat, yli 65-vuotiaat, joiden toimintakykyä ja elämänlaatua voidaan parantaa kuntoutuksella.

Pääosin kuntoutusjaksot ovat kuntoutujalle maksuttomia. Harkinnanvaraiseen kuntoutuksen hakemukseen KU132 liitetään lääkärinlausunto B.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus on tarkoitettu henkilöille, joiden työkyky ja ansiomahdollisuudet ovat sairauden / vamman takia heikentyneet. Tavoitteena on tukea työhön pääsyä, työssä jatkamista tai työhön paluuta.

Ammatillisen kuntoutuksen palveluja ovat:

- ammatinvalinta ja urasuunnittelu
- ammatillinen kuntoutus selvitys, kuntoutustutkimus
- työ- ja koulutuskokeilu, ammatillinen ja muu koulutus
- työhönvalmennus
- työhön sijoittumiseen ja koulutukseen ohjaaminen
- elinkeinotuki ja apuvälineet avuksi työhön ja opiskeluun
- työolojen järjestelytuki

Ammatillista kuntoutusta voivat kustantaa:

Työeläkejärjestelmä (työeläkelaitokset)

- työeläkelakien nojalla järjestetään pääasiassa ammatillista kuntoutusta, jonka tavoitteena on työelämässä pysyminen tai työelämään palaaminen
- kuntoutujalla on työkyvyttömyyden uhka/työkyvyttömyys nykyiseen ammattiin
- kuntoutujalla on oikeus tulevan ajan eläkeosaan, jos työansiot ovat työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden ajalta vähintään 20 571,69 euroa (vuonna 2024).

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmä (vakuutusyhtiöt)

- tapaturma- ja liikennevakuutuslakien nojalla järjestetään sekä ammatillista että lääkinnällistä kuntoutusta
- korvauksen edellytyksenä on, että kuntoutustarve aiheutuu tapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta

Kela

- järjestää ja korvaa työllistymistä edistävää ammatillista kuntoutusta silloin, kun työkyky ja ansiomahdollisuudet ovat olennaisesti heikentyneet
- rahoittaa seuraavia ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehtoja: ammatillinen kuntoutus selvitys (voidaan myöntää alle 29-vuotiaille ilman lääkärinlausuntoa, jos toimintakyky on olennaisesti heikentynyt), ammatillinen koulutus, Kiila-kuntoutus, ammatillinen kuntoutuskurssi (esim. n. 100 päivää kestävät Taito-kurssit), työ- ja koulutuskokeilu, apuvälineitä avuksi työhön/opiskeluun sekä elinkeinotukea yrityksen perustamisen/muutoksen kustannuksiin.

- Kelan ammatillinen kuntoutus on maksutonta. Kuntoutusajalta maksetaan kuntoutusrahaa. Hakemus KU 101 ja lääkärinlausunto toimitetaan Kelaan

Työvoimahallinto

- työvoimahallinnon ammatillisen kuntoutuksen palveluja järjestävät työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot)
- tavoitteena on edistää vajaakuntoisen henkilön ammatillista suunnittelua, työllistymistä ja työssä pysymistä
- palveluja ovat mm. ammatinvalinnanohjaus ja urasuunnittelu, työ- ja koulutuskokeilu, työolojen järjestelytuki, palkkatuki

Kuntoutusajan toimeentuloturva

Kuntoutujan toimeentulo määräytyy kuntoutusta myöntävän tahon mukaan.

Kela

Kuntoutusraha lasketaan kuten sairauspäivärahan määrä eli vuositulon perusteella. Vuoden 2024 alusta alkaen kuntoutusrahan määrä lasketaan samoilla perusteilla riippumatta siitä, mistä kuntoutuksesta on kyse. Kuntoutusrahan vähimmäismäärä on 31,99 euroa/arkipäivä.

Liikenne- ja tapaturmavakuutus

Kuntoutusajalta päiväraha tai eläke

Työeläkelaitokset (ammattillinen kuntoutus)

Kuntoutusraha / kuntoutustuki = työkyvyttömyyseläke, johon tulee kuntoutustoimien ajalta 33 %:n kuntoutuskorotus. Edellytyksenä on aina työeläkelaitoksen kuntoutuspäätös.

Työvoimahallinto

Kuntoutusajalta mahdollisuus saada koulutustukena

- perustuki / ansiotuki
- ylläpitokorvaus
- majoituskorvaus

Rintamaveteraanien kuntoutus

Rintamaveteraani voi hakea veteraanikuntoutusta hyvinvointialueen sote-asemalta. Hakemuksena toimii lääkärin lähete (esim. suositus sairauskertomustekstissä). Kuntoutus voi olla avo-, päivä- tai laitospäiväkuntoutusta. Myös aviopuolisolla on tietyin edellytyksin mahdollisuus osallistua veteraanin kanssa samanaikaisesti laitospäiväkuntoutukseen.

Sotainvalidien kuntoutusta haetaan Valtiokonttorilta kirjallisella hakemuksella.

TAPATURMAT

Lakisääteiset tapaturmavakuutukset

Lakisääteisen vakuutusturvan piiriin kuuluvan liikennevahingon, työtapaturman ja ammattitaudin aiheuttaman henkilövahingon hoitoon liittyvä julkisen terveydenhuollon hoitolasku lähetetään suoraan korvausvastuussa olevalle vakuutusyhtiölle.

Liikennevahingot

Liikennevahingon lakisääteisen vakuutuskorvauksen vastuukysymykset selvittävät osaltaan tutkinnasta vastaava poliisi. Sairaalan sosiaalityöntekijä neuvoo ja ohjaa tarvittaessa vahinkoilmoituksen ja korvaushakemuksen täyttämässä. Vakuutusyhtiöön lähetetään julkisesta terveydenhuollosta suoraan tarvittavat hoitokertomustiedot.

Työtapaturmat / Ammattitaudit

Työtapaturmissa ja ammattitauoissa työntekijän on otettava viipymättä yhteys työnantajaan / oppilaitokseen (kts. myös laki opiskelijatapaturmien korvaamisesta 460/2015). Työnantajalta saadulla vakuutustodistuksella työntekijä saa sairaanhoidon / sairaalatutkimukset maksutta. Työnantaja täyttää tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle. Julkinen terveydenhuolto lähettää tarvittavat hoitokertomustiedot ja laskun hoidosta suoraan vakuutusyhtiölle.

Vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia ja ryhmähenkivakuutus

Rittäjän tapaturma- ja ammattitautilain mukainen vapaaehtoinen vakuutus työajalle ja/tai vapaa-ajalle. Korvaukset määräytyvät työtapaturma- ja ammattitautilain sekä vakuutusehtojen perusteella.

Kunnan ottama vastuu- ja tapaturmavakuutus koululaisille ja varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille.

Liukastumisvahinkojen korvausvastuusta eri alueilla, ks. tarkemmin Vakuutus- ja rahoitusneuvonta Finen [opas](#) asiasta.

Työnantajan ottama ryhmähenkivakuutus: Usein työnantajan lakisääteiseen työtapaturmavakuutukseen liittyy työntekijän ryhmähenkivakuutus, ks. tarkemmin vakuutus- ja korvausehdot www.trhv.fi.

Työntekijän ryhmähenkivakuutus korvaa kuolemantapauksen myös sairauden vuoksi menehtyneen työntekijän jälkeen ja myös tilanteessa, jossa työntekijä on ollut työkyvyttömyyseläkkeellä tai työttömänä alle kolme vuotta viimeisen vakuutuksenalaisen työsuhteen jälkeen.

Muut vapaa-ajan yksityistapaturmavakuutukset

- vakuutuksenottajan itselleen ostama yksilöllinen vapaa-ajan tapaturma-/sairaskuluvakuutus
- ryhmäkohtainen tapaturma- /vastuuvakuutus (esim. asunto-osakeyhtiöiden, kuntien, kuntoutuslaitosten jne. ottamat vastuuvakuutukset)
- urheiluvakuutus (esim. urheiluseurojen ja kilpailulisensseihin kuuluvana)
- matkustajavakuutus (vakuutuksen ottajan ottamana tai esim. ammattijärjestön kautta)

- kotivakuutuksen yhteyteen liitetty ylimääräinen tapaturmavakuutus
- henkivakuutukseen liitetty lisävakuutus

Neuvontapalvelu vakuutuksenottajalle

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE neuvoo ja auttaa kuluttajia vakuutusasioissa. Sen yhteydessä toimiva Vakuutuslautakunta käsittelee lain soveltamista ja vakuutusehtojen tulkintaa koskevia erimielisyyksiä. Neuvontapalvelu on maksutonta.

Yhteystiedot: Porkkalankatu 1, 00180 Helsinki, p: 09 6850 120 (ma-to klo 10–16)

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS JA KRIISIAPU (Keski-Suomen maakunnan kunnat)

Kriisikeskus Mobilessa toimii rikosuhripäivystyksen (Riku:n) palvelupiste.

Riku:n tehtävänä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa mm. tuottamalla matalan kynnyksen tuki- ja neuvontapalveluita.

Riku:n palvelupiste: 050 3680188 ja 050 3368028, Matarankatu 2 (C-ovi)

Riku:n valtakunnallinen auttava puhelin: 116 006 (ma–pe klo 9–20, ruotsiksi ma-pe klo 12–14)

Juristin puhelinneuvonta: 0800 161177 (ma-to klo 17–19)

Kriisikeskus Mobile: 044 7888470, Matarankatu 2 (D-ovi), Jyväskylä.

Kriisikeskus Mobilen toiminta-ajat ma-to klo 8–20 ja pe klo 8–17

Keski-Suomen sosiaali- ja kriisipäivystys: 014 266 0149 ympäri vuorokauden.

Sosiaali- ja kriisipäivystys palvelee Keski-Suomen 22 kuntaa sekä Kuhmoisten kuntaa.

Rikosvahinkojen korvaaminen valtion varoista

Korvausta maksetaan sekä henkilövahingosta että esinevahingosta ja muusta taloudellisesta vahingosta. Korvausta haetaan Valtiokonttorilta.

Rikosvahinkokorvauksesta vähennetään vahingoittuneen muiden lakien perusteella saamat korvaukset.

Rikosvahingossa on otettava yhteys viipymättä poliisiin. Jos asia käsitellään oikeudessa, tulee vahingonkärsineen vaatia siellä korvausta rikoksentehtäjältä. Lääkärintlausunto tai sairauskertomus tulee liittää korvaushakemukseen.

POTILASVAKUUTUS, LÄÄKEVAHINGOVAKUUTUS

Lakisääteinen potilasvakuutus korvaa Suomessa terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutuneen henkilövahingon.

Potilasvahinkona korvataan henkilövahinko

- jonka potilaan tutkimus, hoito tai muu vastaava käsittely tai sellaisen laiminlyönti on todennäköisesti aiheuttanut
- jonka on aiheuttanut tartunta tai tulehdus, joka on todennäköisesti saanut alkunsa potilaan tutkimukseen, hoitoon tai muuhun vastaavaan käsittelyyn liittyvistä olosuhteista
- jonka on aiheuttanut tapaturma, joka liittyy tutkimukseen, hoitoon tai muuhun vastaavaan käsittelyyn
- joka on sattunut sairaankuljetuksen aikana, hoituhuoneiston tai -laitteiston palon taikka muun vahingon yhteydessä
- joka johtuu hoitolaitteiston tai -välineistön viasta.

Potilasvakuutuksesta voi saada korvauksia mm. sairaanhoitokuluista, työansion menetyksestä, kivusta ja särystä, pysyvästä toiminnallisesta ja kosmeettisesta haitasta, perheen toimeentulon vähentymisestä sekä kohtuullisista hautauskuluista.

Vahinkoilmoitus on tehtävä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahingonkärsinyt sai tiedon potilasvahingosta.

Korvausta potilasvahingosta haetaan tekemällä kirjallinen vahinkoilmoitus Potilasvakuutuskeskukselle osoitteella Potilasvakuutuskeskus, PL1, 00084 VAKUUTUSKESKUS.

Asiakaspalvelunumero vahinko- ja korvausasioissa: 040 4504590 (arkisin klo 12–15)

Lääkevahinkovakuutuksesta haetaan korvausta lääkkeen aiheuttamasta yllättävästä haittavaikutuksesta. Lääkevahinkoilmoituslomake lähetetään osoitteella Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiö, PL 115, 00181 Helsinki. Korvauksen hakijalle annetaan kirjallinen korvauspäätös.

Puhelinpalvelu: 010 2195712 (arkisin klo 10–14)

Keski-Suomen keskussairaalassa neuvonta ja ohjaus potilasvahinkoasioissa kuuluu sosiaalityöntekijöille.

TYÖTTÖMYYSTURVA

Työttömäksi jäävän tai opintonsa päättävän on työttömyysturvaa saadakseen välittömästi ilmoittauduttava työnhakijaksi TE-toimistoon (Työ- ja elinkeinotoimisto).

Työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi maksetaan työttömyyspäivärahaa ansiopäivärahana, peruspäivärahana tai työmarkkinatukena.

Ansiopäiväraha maksetaan työttömyyskassasta niille kassan jäsenille, jotka täyttävät työssäoloehdon. Ansiopäivärahan enimmäisajan kesto riippuu työhistorian pituudesta ja työttömän iästä. Ikääntyville työttömille voidaan maksaa ansiopäivärahaa enimmäisajan jälkeen ns. lisäpäiviltä 65-vuotiaaksi saakka. Lisäpäivien ikäraja on vuonna 1963 syntyneillä 63 vuotta ja vuonna 1964 syntyneillä 64 vuotta. Lisäpäivämahdollisuus poistuu kokonaan vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiltä. Lisäpäivien maksaminen päättyy kaikilta ikäluokilta vuonna 2030. Lisäpäiväoikeus koskee vain palkansaajia, ei yrittäjiä.

Kela maksaa peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea niille työttömille, jotka eivät ole täyttäneet ansiopäivärahan jäsenyys- tai työssäoloehtoita.

Peruspäiväraha maksetaan työttömille, jotka täyttävät palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon. Peruspäivärahan enimmäiskesto riippuu työhistorian pituudesta ja työttömän iästä. Ikääntyvien lisäpäiväoikeus koskee vain palkansaajia, ei yrittäjiä. Peruspäivärahan määrä on 37,21 euroa päivässä.

Työmarkkinatukea maksetaan niille, jotka eivät täytä työssäoloehtoita tai tulevat ensi kertaa työmarkkinoille sekä niille, jotka eivät voi saada perus- tai ansiopäivärahaa enimmäisajan päättymisen jälkeen. Työmarkkinatuki on tarveharkintainen eli sen suuruuteen vaikuttavat omat tulot sekä vanhempien tulot, jos hakija asuu heidän kanssaan samassa taloudessa. Työmarkkinatuen kesto ei ole rajoitettu. Työmarkkinatuki yksin tai parisuhteessa asuvilla on 37,21 euroa päivässä.

Työttömyysetuudella voi tehdä pienimuotoista opiskelua. Esimerkiksi lyhyehköt kurssit, pätevyitysmiskoulutukset ja kansalaisopiston opinnot eivät vaikuta työttömyysetuuden saamiseen. Myöskään opinnot, jotka suoritetaan työllistymistä edistävän palvelun osana, eivät vaikuta oikeuteen saada työttömyysetuutta.

TOIMEENTULOTUKI

Perustoimentulotuki haetaan Kelasta

Toimeentulotuki on henkilön tai perheen viimesijainen taloudellinen tuki, joka kattaa elämän perusmenoja. Tuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen tarkoitus on auttaa tilapäisten vaikeuksien yli, ehkäistä sellaisten syntymistä ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Toimeentulotuki muodostuu kolmesta osasta:

1. perustoimeentulotuesta
2. täydentävästä toimeentulotuesta
3. ehkäisevästä toimeentulotuesta

Perustoimeentulotukea voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin. Yksin asuvan perusosa vuonna 2024 on 587,71 euroa kuukaudessa. Perusosa yksinhuoltajalle vuonna 2024 on 669,99 euroa. Perusosalla katetaan mm. ravinto- ja vaatemenot sekä vähäiset terveydenhuoltomenot.

Toimeentulotukea haetaan

Kelasta verkossa osoitteessa www.kela.fi/asiointi. Myös liitteet voi toimittaa Kelaan verkossa. Liitteeksi riittää esim. selkeä kännykällä otettu kuva.

tai

Vaihtoehtoisesti tukea voi hakea paperilomakkeella. Lomakkeita saa Kelan toimistoista, josta tarvittaessa saa apua myös lomakkeen täyttämiseen. Lomakkeita voi tulostaa myös Kelan sivulta: www.kela.fi/lomakkeet.

tai

Etua voi hakea myös puhelinpalvelusta numerosta 020 692207.

Kelan palvelunumerossa 020 692207 vastataan toimeentulotukeen liittyviin kysymyksiin.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki haetaan hyvinvointialueen sosiaalitoimistosta.

Jos asiakkaalla tai perheellä on erityisiä menoja, joita perustoimeentulotuki ei kata, **hyvinvointialue voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tai ehkäisevää toimeentulotukea**. Hakija tarvitsee aina Kelan päätöksen perustoimeentulotuesta, vaikka hakisi vain täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

EDUNVALVONTA JA -VALTUUTUS

Edunvalvonta

Edunvalvoja voidaan nimetä henkilölle, joka ei kykene huolehtimaan itsestään ja/tai hoitamaan taloudellisia asioitaan.

Kyvyyttömyys omien asioiden hoitamisessa voi johtua alaikäisyydestä, heikentyneestä terveydentilasta, ikääntymisestä tai joistain muusta vastaavasta syystä.

Digi- ja väestötietovirasto selvittää edunvalvonnan tarvetta henkilön oman hakemuksen tai toisen henkilön tekemän ilmoituksen perusteella. Mikäli hakija ei kykene ymmärtämään, mitä edunvalvojan määrääminen hänen kannaltaan merkitsee, Digi- ja väestötietovirasto tekee tuomioistuimelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi. Tuomioistuin ratkaisee asian myös silloin, kun hakemus edunvalvojan määräämiseksi on tullut muulta kuin henkilöltä itseltään.

Jos henkilö hakee itselleen edunvalvojan määräämistä, Digi- ja väestötietovirasto voi määrätä edunvalvojan. Hakija voi myös esittää tiettyä henkilöä edunvalvojakseen.

Lisätietoja edunvalvonta-asioisista 0295 536 256, www.dvv.fi

Edunvalvontavaltuutus

Edunvalvontavaltuutuksella henkilö voi itse etukäteen järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän tulee myöhemmin kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan esimerkiksi heikentyneen terveydentilansa vuoksi.

Valtuutus tehdään kirjallisesti testamentin tapaan. Valtakirjalla henkilö (valtuuttaja) nimeää valtuutetun hoitamaan asioitaan. Valtuutetun tulee suostua tehtävään.

Valtuuttaja määrittelee itse ne asiat, jotka valtuutus kattaa. Hän voi oikeuttaa valtuutetun huolehtimaan esimerkiksi omaisuutensa hoidosta ja muista taloudellisista asioistaan sekä itseään koskevista asioista kuten terveyden- ja sairaanhoidostaan. Valtuuttaja voi itse myös määritellä, miten valtuutetun toimintaa valvotaan. Valtakirjan laatimisessa on hyvä pyytää apua oikeusaputoimistosta tai asianajajalta.

Valtuutus tulee voimaan vasta, kun Digi- ja väestötietovirasto on sen vahvistanut. Yleensä vahvistaminen edellyttää lääkärintodistusta valtuuttajasta.

Digi- ja väestötietovirasto valvoo toimintaa

Valtuutetun tulee tehtävänsä ryhtyessään antaa Digi- ja väestötietovirastolle luettelo niistä valtuuttajan varoista ja veloista, joita valtuutus oikeuttaa hänet hoitamaan.

Digi- ja väestötietovirasto valvoo valtuutetun toimintaa. Tässä tarkoituksessa Digi- ja väestötietovirasto voi tarvittaessa pyytää valtuutetulta selvitystä valtuuttajan asioitten hoitamisesta.

LISÄTIETOJA, LINKKEJÄ VERKKOSIVUILLE

www.sosiaaliturvaopas.fi (potilasjärjestöjen sosiaaliturvaopas)
<https://www.kela.fi/> (Kansaneläkelaitos)
<https://www.vero.fi> (Verohallinto, kotitalousvähennys)
<https://www.te-palvelut.fi> (Työ- ja elinkeinotoimisto)
www.työeläke.fi (Työeläkelaitokset)
www.traficom.fi (liikkumisesteisen pysäköintitunnus)
www.ajovarma.fi (liikkumisesteisen pysäköintitunnus)
<https://dvv.fi/henkiloasiakkaat> (edunvalvonta)
<https://yhteisomedia.fi/> (kuntoutusasiat)
www.stm.fi (sosiaali- ja terveysterveystoimintatilat)
www.pvk.fi (Potilasvakuutus)
www.palse.fi (yksityiset sosiaali- ja terveysterveystoimintatilat)
www.hyvaks.fi Keski-Suomen hyvinvointialue
[hyvaks sosiaalityö](http://hyvaks.sosiaalityo.fi) Hyvinvointialueen sosiaalityö